

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 26. oktobra 2017 - Leto XXVII, št. 43

stran 2-3

OJDLI SMO PO VAŽJI PAUTI

DVODNEVNI URADNI OBISK DRŽAVNOZBORSKE ...
stran 4

MILAN VINCETIČ
stran 10

ČASA TELKO MAŠ, KELKO SI GA VZEMEŠ
stran 8

1956 – minus 18 procentov

Cejle generacije smo tak gorzrasle, ka smo o 23. oktobri leta 1956 eno čuli v šauli, drugo pa doma. V šauli smo se včili, ka je tau bila prautirevolucija (ellenforradalom), vej je pa narod sto dolameniti komunistare, steri so o sebi tak mislili, ka so oni zakonita oblast (törvényes hatalom). Doma so nika drugo nej gunčali, ka je tau bila revolucija, ka se je narod naveličo vsega tistoga, ka so komunistarge delali z njim, pa se je zdigno prauti njim.

Tau je gvüšno, ka so tista lejta pred revolucijo trno težka bila, sploj pa za lidi, steri so živeli pri granici. Če pri avstrijski granici, te zatok, ka so tam prejk prej grdi imperialisti, če pri jugoslovanski (slovenski), te zatok, ka te rosag vodi Tito, steri je prej pes na lanci imperialistov. Našim Slovencom je nikak nej dobro bilau, vej pa v tom našom kauti so bili zagrajeni tak z avstrijskov kak z jugoslovanskov granicov.

Najbole so pritiskavali na tiste, od šteri so se bodjali ali so tak mislili, ka se morajo bodjati. Tau so bili tisti školnicke, steri so tak mislili, ka bi nika nej škaudilo, če bi se slovenski mlajši v šauli slovenski včili. Samo par nji je bilau, dapa tisti najbole zavedni (öntudatosak) so mogli odskaučiti v Jugoslavijo (Slovenijo). Prganjali so malo vekše pavre, bautoše pa obrtnike...Starejši se ešče spominate na črne tefune, steri so vnoči prišli v ves. Dosti takšni lidi so iz naši vesnic tö odpelali na Hortobágy. Med letoma 1950 pa 53 so naše vesnice zavolo deportacij zgibile kauli 300 lidi...

Dapa oblasti nejso se smilili srmacke tö nej. Če je pavar nej mogo telko pauva doladati, ka so ma naprej napisali, so prišli pa dolazameli pod, ka je držina po tistim nej mejla gesti.

Nej čüda, če se je narod 1956-oga leta zdigno prauti komunistarom pa nej čüda, če je želo odti, živeti v rosagaj, gé je sloboda, gé tisti, steri dela, najde srečo.

Ka smo Slovenci tistoga ipa živeli paulek granice, je bila sreča. Sreča za tiste, steri so steli odti. Pa nji je trno dosta bilau. Nejso tau bili – zvün ništrni – steri bi meli vekšo bajo s politiko. Bili so tau većinoma mladi lidgé, steri so iskali svojo srečo, steri so iskali ležejši žitek. Indrik. Nej doma.

Ka so odišli, je bila tau za nji (gvüšno) sreča, dapa bila je tau nesreča za cejlo našo krajino. Porabje je v tisti mejsecaj med pa po revoluciji zgibilo skurok 18 procentov svoji lidi. Si leko mislite, ka je tau pomejnilo za te naše vasnice? Pa nej samo v tistom momenti, liki dukše gledano tö, vej so pa tau bili mladi lidgé, steri bi doma mlajše, držine meli... Tak so se pa zgibile cejle generacije, zatok nej čüda, ka je numera Slovencov na Madžarskom vsigdar menša gračüvala.

Pa menkša gračüva njina numera tö, vej pa vse večkrat pride ir iz Merke ali drugi rosagov, ka je mrau té ali tisti... Tau so generacije, sterim doma več samo vözvunijo.

Ne pozabite za nji pri spomenikaj, na steraj ranč tak piše, vužgati kakšno svejčo na vsi svecovo.

Marijana Sukič

»POBEG IZ ZGODOVINE V PRIHODNOST – PO POTI STRPNOSTI/ MENEKÜLÉS A TÖRTÉNELEMBŐL A JÖVŐBE – A TOLERANCIA ÚTJÁN,« se zove projekt s pomočjo stero-ga smo 21. oktobra ojdli po Vražji pauti v Andovcaj, bole povedano po andovski goščaj. Projekt vodi občina Apače, na Vogrskom je pa partner Porabsko kulturo in turistično društvo Andovci tö.

Pa če smo že pri naslovi projekta, buma tau soboto smo dostafart nūcali strpnost ali toleranco, ka bi v kmičnoj gauški eden drugoma nej na petau staupili. Dostafart smo bili tak na gausti, ka smo komik stapali.

Gda sva s kolegico kauli frtau sedme prišle na dvorišče andovske stare domačije, je tam že bilau naroda kak mrmaura. Avtonge so pa ešče itak prihajali eden za drugim, mejšano madžarske pa slovenske registracije. Scena (díszlet) je bila prava, svejče so gorele po

paša, notri so pa gorejle štiri svejče.

Pohodnike je pozdravo predsednik andovskega društva (pa naš kolega) Karči Holec,

tok so je pavri zakunili, zatok so nej mogli odti s toga svejta, njina dūša je blaudila med tem pa drugim svejtom.

Med tejm, ka smo ojdli, je nas

Tak so plesale čaralice kauli ognja

steri je zvün toga, ka je na kratko gunčo od projekta, je pohodnikom tapravo, ka vsa

Karči Holec spomino na križ, steri je stau na križpauti. Križpauti so se lidgé prej vsigdar bodjali, ka se je tam leko vsigdar kaj lagvoga zgodilo, zatok so je raj vöokrauzili.

Dapa mi smo nej mogli vöokrauziti čaralice, stero so gostüvanje mele. Na srejni pauti so v kotli fejest küjale pa kauli ognja plesale. O čaralica je dosti zgodb v porabskom ljudskom verovanji. One so prej moške, sploj pa tiste, steri so ponauči ojdli, zapelale, ka so cejlo nauč mogli z njimi plesati. Zdaj so ništrne pohodnike tö zgrabile, dapa zatok njim

Nočni pohod se je organizero v okiri projekta »POBEG IZ ZGODOVINE V PRIHODNOST – PO POTI STRPNOSTI«

oknaj pa po kotaj, v oknaj stare domačije so bile figure, kakšna čaralica ali smrt. V ednoj skupini se je čüla vogrska rejč, v drugoj prekmurska, v tretjoj porabska, tü pa tam kakšna knjižno-slovenska tö. Ništrne porabske skupine, ka bi se nej »bojale«, so s sebov vzele malo domanje palinke... Vsepovsedi so pa lidgé meli male posvejte, patrine ali šturmlampaše. Meni se je najbolje vido posvejt v obliki staroga šturmlam-

ta bitja (lények), stero mo na pauti srečali, so en tau naše slovenske (nesnovne) kulturne dediščine. Potejm je pa staupo na čelo pohoda pa nas je pelo po pauti, stera je bila kauli 4 kilometre duga. Po parstau metraj smo na medjej šonžeta pa gauške zaglednili iskrice pa male plamenčke, steri so es pa ta skakali. Tau so prej dūše tisti merarov (inženirjev), steri so nej dobro zmejriji meje med njivami, za-

Pohodnike je zabavo ansambl

VAŽJI PAUTI

je nej trbela cejlo nauč plesati. Čalejr, steri leko »dojzeme« tisto, ka so čaralice zacomprale, je srmaka muzikanta dunk nej mogo rejšiti, mogo je igrati, če je sto ali nej. Od lanskoga muzikanta so pa več samo čunte visele na drejvi. Kak smo tadale šli smo srečali smrt tō, ta je ne blūzi prišla, dapa s svojo kosauv, s tejm, ka go je brūsila, je dala pohodnikom na znanje, ka je ona tista, steroj nišče ne more vuji. Pa če smo že vidli smrt, smo mogli priti do graubišča ali cintora tō, gdé so se začnili

vina. Gda je križ nazaj neso pa ga deivo nazaj na grob, ma je vōrtok (ka so ga tistoga ipa moški tō nosli) prišo pod križ. Mislo je, ka ga mrtvecke dojvlečejo pa se je tak postrašo, ka ma je sréc stanilo pa je mrau.

Mi smo se zatok od mrtvecov nej tak fejst postrašili pa smo tadale stapali. Tak dugo, tak dugo, ka smo naleteli na garaboncijaše. Črnošolci so bili tisti falirani študentke, od steri so se po vasaj trno bodjali lidgé. Če se njim je kaj nej vidlo, če nji niso ponidili z gestijom ali njim dali piti, so leko viher napravili z vetrom pa točo. Zatok njim je Karči Holec ponūdo pijačo pa smo leko tadale šli, dokeč so se nam nej skazale

Lebdeči lik

pa stari stariške. Samo vūpamo leko, ka njim na pitanja prave odgovore dajo, vej je pa vodja pohoda vse tapravo v slovenskoj (domanjoj) pa v vogrskoje rejči. Ka nedo kaj na

aupek mislili, ka nedo mislili, ka je tau nika takšoga, kak gda naskrivaj gledajo grozljivke.

Fontoško (pomembno) je tau tō, ka andovska Vražja paut ne kopira nej nikše angleške pa nej nikše merikanarske navade pa šege kauli 1. novembra, vej pa mi mamō svoje like (alakok), stere si je napravila pa ohranila ljudska fantazija. Več lidi sem pitala, naj mi povejo, kelko nas je bilau na tom nočnom pohodi. Ništrni so pravli, ka 250, ništrni ka 450. Dja tak mislim, ka je realnost nin med dvōma mumerama.

Dapa nej je tau najbolje pomembno, liki tau, ka je v najmenkšoj porabskoj vesi telko lidi doživelo nika posebnoga. Mogauče do potom toga bole tolerantni do drugačnosti, do naše drugačnosti.

Za konec samo telko. Mlada mati je – že prauti konci pohoda – trauštala svojo trūdno dejte s tem, naj pogledne gor na nebo, kak so lejpe zvezde. Sama sem tō poglednila gor v nebo. In tau nauč so rejsan bile lejpe zvezde nad Andovci.

Marijana Sukič

Foto: K. Holec, K. Kovács

Množica v andovski gauški

opirati grobauvge, iz nji pa naprej prišli mrtvecke. Kak je Karči Holec pripovejdo, lidgé so se vsigdar batrivne (pogumne) delali, ka se oni prej ne bojijo. Gnak je v ednoj vesi se eden moški prej stavo s padaši v krčmej, ka z graubišča križ prinese v krčmau. Tak je napravo pa daubo par litrov

bel D-dur

Dobili so gošticove bejcline

V Sakalovci so se tō pridružili akciji »Teden lokalni vrednot«. Mlajši pa mladi so najprva napravili okraske za na sto iz gesenski pauvov, so se pa spoznavali tūdi s tehniko, kak trbej kukarcao lūščiti. Organizatorge so njim ponidili gošticove bejcline, stere sta spekle Marija Vajda Gašpar pa Ildiko Gašpar Repnjak. Program se je končo z včenjom plesov, pri tom so njim pomagali plesalci sakalovske slovenske folklorne skupine.

LRH

Trezino senje v Soboti

Trezino senje je bilou zavolo toga, ka je god svete Terezije Avilske letos spadno na nadelo, en den kesnej, 16. oktobra. Vala baugi, se je v Murski Soboti na té pondelkov den megla že dopaudneva zdignila, tak ka so se vsi, tak tisti, steri so odavali, kak tisti, steri so kipūvali ali pa so se samo prišli družiti, lepau meli. Ške dobro, ka je glavna vilica že rano popaudne spadnola v senco, vej pa bi cejli den na sunci nej bilou za zdržati. Za kūpiti je bilo vsega zadosta, od zoklinov, gvanta, svejč, mekeu, lesenī reči, orejov in drūgoga sadja, medenjakov in ške marsikaj drūgoga. Tūdi za gesti (največ lūstva je v vrsti stalo tam, gé so kūrtoš kalács odavali) je bilou telko, ta ka je niške nej šau domau lačen ali žeden.

Tekst in kejp: Silva Eöry

PREKMURJE

Najboukše firme

Novine Vestnik so ob pomauči Pomurske gospodarske zbornice (PGZ) voodabrala in na slavnostni prireditvi, stera je bila v soboškom Gledališči Park, vörazglasile najboukše pomurske firme v leti 2016. V regiji, v steroj je bilou lani 1872 firm, je med velikimi gvino gornjeradgönski Elrad International, med srednje velikimi firmami Varis Lendava, med malimi Šeruga Vac (firma iz Pečarovec, stera ma svojo fabriko v Murski Soboti) in med mikro firmami Benko Tehna iz Püconec. Strokovna komisija je voodabrala tüdi naj zaposlovalca, firmo, stera najbolje skrbi za svoje zaposlene. Tau priznanje je dobila Radenska iz Radenec, nej samo zavolo toga, ka majo njeni delavci (225 jih je) povprečno bruto plačo 1740 evronov, liki tüdi zatau, ka svoje zaposlene redno informerajo, izobražujejo, se pravi, ka vlagajo tüdi v lidi, nej samo v mašine. Najboukšo pomursko firmo so voodabrali tüdi bralci Vestnika. Največ glasov so dali firmi Paradajz iz Renkovec, na drugom in tretjom mesti pa sta Varis Lendava in Goričanka Kalamar. Nagrajencom je prišo čestitat tüdi predsednik slovenske vlade Miro Cerar. On je v svojom slavnostnom guči izpostavlo nujno povezojanja in sodelovanja v rosagi, v steron se napoveduje 4,4 procentna gospodarska rast. »Razvoj gospodarstva, nauve investicije in nauva delovna mesta, vsega toga ne more biti, če ne sodelüvlemo,« je povedo Cerar, direktor PGZ Robert Grah pa je pravo, ka se zbokšavlejo razmere tüdi v pomurskom gopodastvi, v sterom so firme lani vküper prpauvale skor 61 milijonov evronov čistoga dobička. »Naša regija vse bole pridobiva na svojom geostrateškom položaji, tüdi zavolo dobrih prometnih povezav. Tak domanji kak investitori iz tjinje so odkrili, ka je Pomurje stabilna regija, z dobro infrastrukturo in usposobljenimi lidmi,« je ške cüjdau Grah.

Silva Eöry

DVODNEVNI URADNI OBISK DRŽAVNOZBORSKE KOMISIJE NA MADŽARSKEM

Na povabilo zagovornice slovenske narodnosti v madžarskem Parlamentu Erike Köleš Kiss so se 12. oktobra na uradnem obisku v Budim-

Člani komisije v parlamentu z gostiteljico Eriko Köleš Kiss in njenim asistentom Ferencem Sütőjem

pešti mudili člani Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Od enajstih članov delovnega telesa so se obiska v madžarski prestolnici udeležili predsednik komisije Ivan Hršak, državnozborna poslanka Marija Bačič in poslanec Danijel Krivec.

Člane delegacije je v eni od reprezentativnih dvoran Parlamenta pozdravil podpredsednik madžarskega Parlamenta dr. János Latorcai. Poudaril je, da je za madžarske parlamentarce izredno pomembno vzdrževanje dobrih odnosov s parlamenti sosednjih držav in izpostavil, da so madžarsko-slovenski odnosi vzorni.

Po delovnem kosilu so se začela usklajevalna pogajanja v duhu strokovnega dialoga in izmenjave izkušenj. Slovenska delegacija se je najprej sestala s predstavniki Odbora za narodnosti na Madžarskem (Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága). Od članov delovnega telesa so bili prisotni zagovornik slovaške narodnosti János Fuzik, zagovornica poljske narodnosti dr. Csücs Lászlóné, zagovornik grške narodnosti Laokratisz Koranisz, zagovornik bolgarske

narodnosti Szimeon Varga in zagovornik srbske narodnosti Ljubomir Alexov. Sejo je odprl podsekretar Ministrstva za človeške vire (EMMI) za odno-

se z verskimi in narodnostnimi skupnostmi ter civilnimi organizacijami Attila Fülöp.

Na prošnjo slovenskih gostov je predsednik odbora János Fuzik predstavil nove prilžnosti, ki jih je ponujal Zakon o pravicah narodnih in etničnih manjšin, orisal sistem narodnostnih samouprav na lokalni, regionalni in državni ravni ter poudaril pomen avtonomije v kulturi in šolstvu, ki so si jo izborile narodnostne skupnosti. Predsednik odbora je izpostavil, da je njihovo delovno telo inštanca, ki lahko enakovredno drugim predlaga novelo zakona in poda mnenje v parlamentu ter nadzoruje delovanje vlade. Predstavil je še dejavnosti odbora, spregovoril pa je tudi o nastanku sistema narodnostnih zagovornikov ter njihovi vlogi. Prvi mož slovenske delegacije je opisal vlogo narodnostnih poslancev v Državnem zboru RS in oblike zastopanja interesov narodnosti v Sloveniji.

V nadaljevanju programa se je skupina slovenskih gostov sestala s člani Odbora za enotnost naroda (Nemzeti Összetartozás Bizottsága). Poslanca večje vladne stranke (Fidesz) László L. Simon in Attila Petneházy sta pred-

stavila delovanje odbora, uspehe madžarske vlade na področju nacionalne politike, torej tudi dejavnosti kabineta, ki krepijo stike madžarskih skupnosti v inozemstvu z matično domovino. V svoji predstavitvi sta še poudarila, da je odbor v tesnih stikih s političnimi, cerkvenimi in ci-

slovenske zagovornice za rjake na Madžarskem in njeno sposobnost za uveljavljanje interesov.

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je svoj dvodnevni uradni obisk na Madžarskem 13. oktobra nadaljevala v Slovenskem Porabju. V okviru programa so

Na obisku v slovenskem radiu v Monoštru

vilnimi organizacijami Madžarov v Karpatskem bazenu in po svetu. Spregovorila sta tudi o fundacijah in štipendijah, preko katerih podpirajo madžarske skupnosti v zamejstvu in izboljšujejo njihov položaj.

Tudi predsednik slovenske državnozbornske komisije Ivan Hršak je predstavil napore Vlade RS za izboljšanje položaja slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu. Kot primer je izpostavil, da prirejajo v Ljubljani vsako leto vse-slovenska srečanja, poudaril pa je, da slovenska vlada tudi finančno podpira slovenske organizacije v inozemstvu. Strokovnih pogovorov so se udeležili še veleposlanik RS v Budimpešti dr. Robert Kokalj, namestnica veleposlanika Metka Lajnsček in vodja Sektorja za Slovence v zamejstvu pri Uradu Vlade RS za Slovence Robert Kojc.

Člani obeh odborov so ugotovili, da je tokratno formalno srečanje začetek dialoga in dobrih delovnih stikov. Slovenska delegacija je izpostavila, da visoko ceni delovanje

se člani udeležili pogovorov na Generalnem konzulatu RS in Slovenskem kulturno-informacijskem centru v Monoštru, kasneje pa si še ogledali Slovensko vzorčno kmetijo, Küharjevo spominsko hišo in Dvojezično osnovno šolo Jožefa Košiča na Gornjem Seniku.

Člani delegacije so se udeležili odkritja doprsnega kipa prvega poklicnega znanstvenika iz vrst Slovencev na Madžarskem Avgusta Pavla, ki bo odslej na ogled pred sedežem Državne slovenske samouprave na Gornjem Seniku. Na slavnostnem dogodku je zbrane pozdravil predsednik gostujoče komisije, povabljeni slovenski parlamentarci pa so si ogledali tudi razstavo o »zvestem sinu dveh narodov«, ki ga je pripravil Kabinet slovenske zagovornice pod vodstvom Erike Köleš Kiss.

(Za informacije se zahvaljujemo pomočniku slovenske zagovornice Ferencu Sütőju.)

-dm-

Agroslomak: jubilejna publikacija

SKUPNI KMETIJSKI PROSTOR

Agroslomak - Kmetijska slovenska manjšinska koordinacija, deluje pet let in ob prvi okrogli obletnici je slovensko Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdalo brošuro, v kateri sta predstavljena pomen in delo sodelovanja kmetijskih organizacij in posameznikov z avstrijske Koroše, iz Italije, Hrvaške in Porabja. Od ustanovitve, 17. maja 2012, na Ptujju je vodja koordinacije Vladimir Čeligoj s kmetijskega ministrstva.

»Ustanovitev te koordinacije je omogočila medsebojno povezovanje, osebno spoznavanje, predusem pa spoznavanje resničnosti razmer v okoljih, kjer živijo posamezne slovenske narodnostne skupnosti. Svet, v katerem živi Porabski Slovenec, je povsem drugačen kot tisti, v katerem živi Slovenec na Tržaškem ali ta na Koroškem ali tisti v Gorskem kotarju (Hrvaška)«, je v Predgovoru izpostavil minister mag. Dejan Židan.

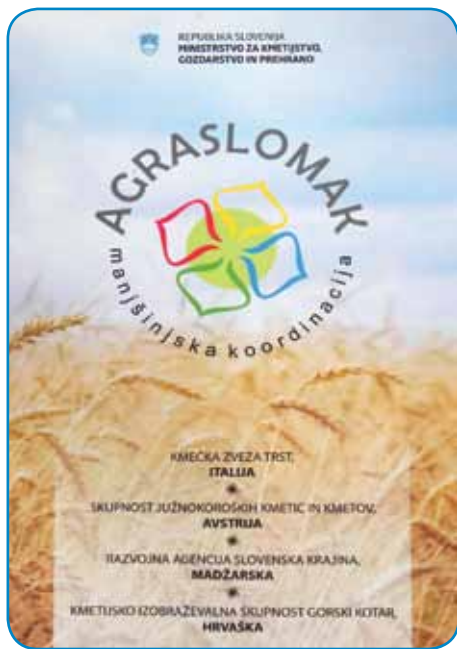
Ideja o ustanovitvi koordinacije slovenskih zamejskih kmetijskih organizacij se je porodila marca 2012 med srečanjem predstavnikov teh organizacij s tedanjim kmetijskim ministrom Francem Bogovičem, zdaj evroposlanecem. »Uresničitev te pobude smo povzeli po koordinaciji Slomak, ki deluje pri Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu,« je zapisal vodja koordinacije. Slomak, ustanovljen pred več kot desetletjem, je z delom v prvih petih letih, ko ga je vodil Rudi Pavšič, predsednik Kulturno gospodarske zveze iz Trsta, bil zgled sodelovanja, izmenjave izkušenj in dogovarjanja za skupne naloge, vendar zdaj kaže, da je (skoraj povsem) ugasnil. Čeprav so se lani v Potrni, v Pavlovi hiši, dogovorili, da po premoru nadaljujejo z delom, se to ni zgodilo. Za nadaljevanje dela Slomaka se

je v pogovoru za Porabje zavzel tudi lani imenovan koordinatorski Nanti Olip, podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, vendar se to ni zgodilo. Ampak to je tema za kdaj drugič, zato se vrnimo k Agroslomaku.

Člani Agroslomaka s kmetijskim ministrom Dejanom Židanom na Agri-mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni

Ustanovno listino Agroslomaka so podpisali Franc Fabec, predsednik Kmečke

Naslovnica

zveze Trst, Štefan Domej, Skupnost južnokoroških kmetov, Andrea Kovács, Razvojna agencija Slovenska krajina, Slavko Malnar, Kulturno društvo Gorski Kotar, sekcija za kmetijstvo, in Franc Bogovič, minister. Člani Agroslomaka se običajno srečujejo in izmenjujejo informacije na prireditvi

Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju in na Agri, mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni. Na Agri se jim je ob kmetijskem ministru Dejanu Židanu večkrat pridružil predsednik slovenske vlade dr. Miro Cerar.

Razvojno agencijo Slovenska krajina predstavlja Andrea Kovács in poudarja njeno vlogo pri razvoju Porabja na kulturnem, turističnem in gospodarskem področju. »Celotno območje Slovenskega Porabja pripada Naturi 2000 in je sestavni del Nacionalnega parka Órség. Prav iz teh razlogov so razvojne možnosti pokrajine zelo omejene in so usmerjene v razvoj naravne prijaznega turizma in kmetovanja,« meni Andrea Kovács in opozori na problem zaraščanja zemljišč. Posebej opiše projekt čezmejnega sodelovanja Slovenija - Madžarska, projekt Visokodebelni biseri - Upkač, s pomočjo katerega je bila postavljena predelovalnica sadja, ki zagotavlja možnost lastnikom sadovnjakov, da pr-

idejo do lastnega soka. Posebno pozornost nameni vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. Projekt je bil postavljen s ciljem, da se v največji slovenski vasi na Madžarskem vzpostavi model vzorčne kmetije za okoljske pogoje, ki jih zahteva Nacionalni park. Avtorica podrobneje predstavi kmetijo in izpostavi, da je del kmetije tudi turistični objekt za goste ob slovensko-madžarski Tromeji z restavracijo. Spomni tudi na ohranjanje tradicionalne ljudske kulture in običajev z najbolj znanim borovim gostuvanjem.

Franc Fabinc opisuje 65 let skupnega delovanja slovenskih kmetov v Italiji in predstavi položaj kmetijstva na območjih, kjer so zgodovinsko naseljeni Slovenci v Furlaniji-Juljski krajini. Predsednik Skupnosti južnokoroških kmetov in kmetov Stefan Domej pa poudari, da »močno kmetijstvo že stoletja krepi slovensko besedo in identiteto.« Kako deluje Kmetijska izobraževalna skupnost v Gorskem Kotarju na Hrvaškem, izvemo iz zapisa Zorana Ožbolta: »Nekaj članov redno sodeluje na prireditvi Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju, kjer za svoje izdelke vsako leto prejmejo tudi priznanja.«

Iz vsebine člankov in številnih fotografij spoznamo, da je Agroslomak pomembna oblika sodelovanja v zamejskem prostoru. Pohvali se lahko s skupnimi in posamičnimi akcijami in tudi srečanji ter pogovori tako na Ptujju kot v Gornji Radgoni. Beremo tudi, da je kmetijstvo zelo važen del gospodarstva v sosednjih državah Slovenije, pa tudi, da ima pomembno vlogo pri ohranjanju narodnostne identitete v vseh odtenkih (jezik, kultura, stari običaji, družene in še mnogo drugega, kar je zajeto in kar ni v jubilejni brošuri).

Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

V več vasaj Železne županije do talati drva za nalagati

Leko ka je še toplo, pa splojne brodimmo na zimau, dapa tau se sploj brž leko spremeni. Pride edna vremenska fronta s sövera pa že včasim mo drgetali, po večeraj pa vsigdar večkrat de trbelo nalagati. Tak ka tisti, steri še nejmajo drv, majo eden mejsce za tau, aj süja drva küpijo ali v svojoj gauštji poderejo, zato ka zdaj že težko vöposenejo.

Državni sekretar iz notranjega ministrstva je prejšnji keden razglaslo, ka štiri milijarde forintov majo krajdjano za tiste občine, stere do drva talale tistim, steri so socialno na tau prisildjeni. Za te pejnaze tiste občine (samouprave) leko nutradajo prošnjo, gde menje kak pet gezero lidi žive. Prednost do mele tiste, stere do menje kak 25 kubikov drv prosile. Leko ka menje, dapa vsakša občina dobi nika penez za tau. Tiste regije, gde je slabši položaj, tam občinam nej trbej lastnoga deleža plačati, svoje pejnaze vcujdati, vse druge djezero forintov, plus prometni davek (ÁFA) morajo plačati.

Letos je za socialna drva 2255 občin prosilo pejnaze, med tejmi je dosta iz Železne županije. (Na Vogrskom je vsevküper 3200 občin.) Za trda drva je 2023 občin dau-bilo 3,05 milijarde pomoči, za meke drva pa 32 občin v 76,9 milijona forintov. Za té penenze se drva prejk vladni uradov leko tjöjpijo pri tisti državni gozdni gospodarstvaj, stere so za tau registrirane. O tom, ka te drva kak razdelijo držinam v vesi, občina (önkormányzat) eden sklep mora prinesti, pa upoštevati tiste v vesi, steri so najbola prisildjeni na tau pomauč. Drva najkasnej do 15. februara morajo razdeliti pa razvoziti držinam.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Magna prihaja na Štajersko

Predstavniki ministrstva za gospodarstvo, vlade in krajevnih skupnosti so v Hočah pri Mariboru slovesno podpisali pogodbo z Magno Steyr. Pogodbi o izvedbi strateške investicije in dodelitvi 18,6 milijona evrov visoke finančne spodbude slovenske države za prvo fazo projekta so ob prisotnosti predsednika vlade Mira Cerarja podpisali štirje predstavniki Magne, na čelu s prvim možem te družbe v Evropi Güntherjem Apfalterm, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek in župan Občine Hoče - Slivnica Marko Soršak.

S pogodbo se je investitor po besedah premierja Cerarja zavezal, da bo v desetih letih izvedel investicije v vrednosti najmanj 100 milijonov evrov in ustvaril najmanj tisoč novih delovnih mest. Za novo tovarno v Sloveniji se je Magna odločila zaradi novih naročil za izdelavo vozil priznanih avtomobilskih proizvajalcev. »Vsestranska kompetentnost v inženirstvu in proizvodnji vozil uvršča Magno na edinstveno mesto v svetovni avtomobilski industriji, ki jo ne prestando izboljšujemo z novimi investicijami,« je povedal Apfalter. Kot je dejal, so se za lokacijo v Hočah odločili zaradi njene strateške lege med letališčem, avtocesto in železnico in njene kadrovskega bazena.

V prvi fazi, ocenjeni na 146,4 milijona evrov, je predvidena postavitve lakirnice in zaposlitev 404 delavcev najkasneje do konca oktobra 2022. Gradbeno podjetje Pomgrad je pred dnevi že začelo s pripravljalnimi deli, gradnja naj bi se zaključila konec prihodnjega leta. Apfalter je ob tem dejal, da je zagon proizvodnje napovedan za 1. april 2019. Takrat naj bi tovarna že zaposlovala najmanj 400 ljudi, saj naj bi takšen obseg narekova že prejeta naročila.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

GROBOVI NAJ BODO UREJENI ČEZ CELO LETO

Vsako moje potovanje po različnih državah je poleg znamenitosti mesta še obisk pokopališča. Pokopališča so ograjena z različnimi živimi mejami, ograjami ali zidovi, ponavadi odmaknjena od naselij. Velikokrat je pokopališče pravi park s klopmi, drevesi, ki dajejo senco v največji vročini. Obiskovalci grobov ali sprehajalci hočejo občutiti svoj mir in zasebnost. Pokopališče je oaza življenja, ki se prepleta s spominom na naše drage pokojne. Grobove obiskujemo različno pogosto. Vedeti pa moramo, da so to poslednji vrtički. Pogosto rečemo, da nas spremlja cvetje od rojstva do groba. Rojstvo je za vsakega posameznika pomemben dogodek, prav tako smrt. Cvetje nas torej spremlja ob žalostnih in ob veselih trenutkih. Cvetje je prav tako krhko in minljivo kot naše življenje. Tudi cvetje ni večno in zato je čudovita prisposoba. S svojo milino nas pomirja, pa tudi skriva ali posrka žalost.

Oktober je pomemben mesec, ko so že priprave, saj sem sodi ureditev grobov, ki poteka v več delih v dneh ali celo tednih pred praznikom. Krizanteme niso edina izbira, ko se odločimo poskrbeti za spominsko zasaditev grobov. Res so med njimi nadvse mikavne drobnocvetne sorte, ki so prave trajnice in seveda sodijo v pokopališki spominski nasad, a velja se razgledati tudi po drugih možnostih, da grobovi ne bodo urejeni le v nekaj oktobrskih in novembrskih tednih.

KRIZANTEME

Ponekod jim pravijo »Oktoberce«, vendar po zaslugi

vrtnarske strokovne spretosti srečujemo njihovo cvetje vse leto, največ jih

zalivati, ker hitro ovenejo, hkrati pa je voda v okrasnem lončku lahko usodna

Suho sveži aranžma za grob

kljub temu srečamo prav v mesecu oktobru pred 1. novembrom. Velikocvetne krizanteme so bohotnega videza, a drobnocvetne sorte niso manj cenjene. Njihova stebela so celo trpežnejša od enocvetnih. V zadnjih letih so posebno cenjene tudi sorte s komaj

za korenine. Bolje je, da jo izlončimo in je tudi zalivanje lažje.

ARANŽMAJI IZ NARAVNEGA SUHEGA CVETJA - kombinacija s svežim zelenjem

Vse bolj so priljubljeni suho sveži aranžmaji. Ostanajo

Venček s svečo je najpogostejša oblika za grob; okrogla oblika simbolizira večnost, neskončnost - prehajanje iz enega v drugo življenje

za gumb velikimi poljnimi cvetovi, pri katerih je sredina v kontrastni temni barvi. Lončne krizanteme so zadnje čase zelo priljubljene, a žal jih prinašamo na grobove brez prave domišljije. To so zelo primerne cvetlice za barvit okras vse do praznika, ko jih zamenjamo z aranžmajem iz svežega cvetja. Lončne krizanteme moramo redno

na grobovih ne glede na vremenske razmere še dolgo. Izdelamo ga lahko tudi sami. Na splošno velja, da naj bodo barvne kombinacije za na grobove umirjene, v harmoničnih barvah, ne mešamo hladnih in toplih barv. Rdeča barva vse hitreje izgublja pomen, hitreje v večjih mestih kakor na vasi.

ARANŽMAJI IZ SVEŽEGA CVETJA

Ponujajo glede na izbiro in barvo cvetja velike možnosti. Barvna kombinacija in vrsta cvetja ne sme zasenčiti lepih oblik in barv vodilnega cvetja. Aranžmaji so lahko narejeni iz istega cvetja ali vsaj iz enakih barvnih kombinacij, so pa lahko iz različnega cvetja v usklajenih barvah.

ZASADITEV Z ZIMZELENIMI RASTLINAMI

Vedno zelene rastline so trajno lepe in tiste, pritlikave rasti so odlična izbira za grobove. Med listavci izbiramo lahko med bršljanom trdolesko ali zeleniko, žal pušpan več ni zanesljiv. Od počasi rastočih iglavcev jih je na voljo več. To so majhne počasi rastoče paciprese, brini, smreke, bori itd...

HOMULICE

Skrb za lep grob z malo truda in nekaj časa je zasajen grob z homulicami. So precej obsežna in raznolika skupina trajnic. Njihova okrasna vrednost je v raznobarnih mesnatih listih in cvetovih. So skromne trpežne rastline, odporne proti suši. Daljša obdobja prenesejo brez vode, tudi če so na žgočem soncu.

NAMIG

Zasajevanja grobov se letos lotimo ustvarjalno. Rastline sadite v skupinah, ki niso nujno običajne okrogle gruče, pač pa si v ozkih gredicah raje pomagajte z oblikovanjem nekakšnih trakov, ki so sestavljeni iz ene vrste oziroma sorte. Rdečo iskričko ali hojhero kombiniramo z belimi ciklamami.

Besedilo in fotografije: Olga Varga

GRAJSKI BAZAR Z GORIČKIMI MEŠTRI

Lepo jesensko vreme je privabilo na *Grajski bazar z goričkimi meštri*, ki ga tradicionalno organizirata Krajski park Goričko v sodelovanju z Goričkim društvom za lepši vütro, izjemno številno obiskovalcev z različnih koncev Slovenije, vse tja do Ljubljane, pa tudi iz Avstrije in Madžarske.

Obiskovalci so si ogledali sejem domačih obrti, poizkusili do-

Prejemniki nagrad in priznanj, ki so jih izročali Franc Režonja iz Kmetijsko gozdarske zbornice, priznani gorički sadjar Vlado Smodiš in Stanislava Dešnik, direktorica KP Goričko

mače dobrote, kruh, potico, pecivo; videli in lahko kupili bučno olje, domače žganje in ročna dela, recimo lončarja, kovača in še koga, saj je sodelovalo 30 mojstvic in mojstrov. Odrpti so bili opremljeni grajski prostori, postavljena razstava jabolk domačih sort, pa še marsikaj je bilo za videti in tudi poizkusiti. Obiskovalci so spremljali tudi kulturni program, tako domačih pevcev in gostujočih skupin iz južne Gradišanske. Za vsakega nekaj, in teh se je kar trlo na dvorišču in v prostorih največjega gradu na Slovenskem.

Pomemben del prireditve je že nekaj let podelitev nagrad in priznanj, in sicer za »naj travnik« (Ani Gašpar iz Čepinec), za »naj visokodebelni sadovnjak« (Janezu Šadlu iz Gerelinec), za »naj vrt« ((Brigiti Šušteršič iz Ivanovec) in letos prvič za »naj brajde« (Dajani Kovačec iz Šulincev). Podelili so tudi pet nazivov »skrbnik narave«. Vse v vzpodbudo vsem, ki živijo v Krajskem parku Goričko, ki ga zdaj vodi krajska arhitektka Stanislava Dešnik.

Tekst in foto: E. Ružič

Pomagajmo!

Ob Svetovnem dnevu oživljanja so se lahko zainteresirani na vseh reševalnih postajah v Železni županiji – med drugim tudi v Monoštru – seznanili z osnovnimi prijemi oživljanja. Na Madžarskem umre letno kakih 25 tisoč ljudi zaradi nepričakovanega zastoja srca, del teh bi lahko rešili, če bi bila »pri roki« pomoč. Reševalec Patrik Horváth je seznanil prisotne, da bo kmalu dosegljiva aplikacija, ki si jo bomo lahko naložili na pametne telefone, preko nje nas bodo obveščali, kje je potrebna hitra pomoč.

LRH

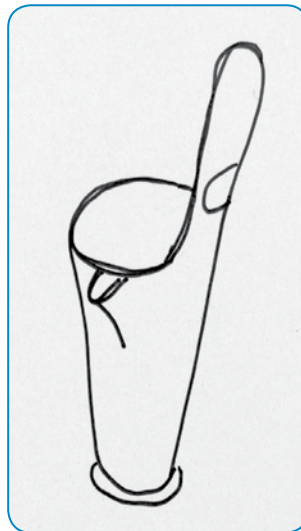
V künji inda in gnes (41)

Doginjek – golida – fejösajtár

V vsikšoj künji je mogo biti inda doginjek. Trikrat na den so dogili krave. Mleko je teklo v doginjek, šteri je biu sprvoga iz lesa, sledik pa so nücali oblejano posaudu. Z doginjeka so mleko prejkprecedili v šticlina. V cedilo so bejlo ronjo eške tö djali, aj mleko čisto bau.

Gnesnaden se s tem več nej trbej spravlati, ka v naši vesnicaj več ne držijo krave. Mleko v bauti kipüjemo, v papirnatu škatülaj.

Marija Kozar

Slovenska maša v Monoštru

Na nedeljo sv. Terezije Avilske, cerkvene učiteljice, je v monoštrski baročni cerkvi daroval mašo ljutomerski kaplan Ivan Car.

29-letni dušni pastir je v pridigi izpostavil, da Bogu ni pomembno, koliko storimo, temveč koliko ljubezni je v naših dejanjih. Nebeški oče je pripravljen dati vsem ljudem zveličanje, saj njegova dobrota velja za vse narode.

Naslednja slovenska maša bo v Monoštru 19. novembra.

LRH

... DO MADŽARSKE

Orbán čestital Kurzu

Predsednik madžarske vlade Viktor Orbán je v pismu čestital Sebastijanu Kurzu k zmagi njegove stranke na predčasnih volitvah. »Rezultat volitev je nedvomno dokazal, da večina volivcev tudi v Avstriji daje svoj glas politiki, ki jamči njihovo varnost in stabilnost države ter temelji na vrednotah,« je zapisal madžarski premier in dodal, da upa, »da bosta naši državi kot zaveznici po uspešni postavitvi vlade utrdili sodelovanje na podlagi krščansko-konzervativnih vrednot, v katere verjame tudi Vi«, je napisal Orbán predsedniku avstrijske sorodne stranke in mu zaželel uspešna koalicijska pogajanja.

Spremenili zakon o visokem šolstvu

Madžarski parlament je prejšnji torek s 118 glasovi za, 31 proti in z enim vzdržanim glasom sprejel novelo zakona o visokem šolstvu, ki daje tujim visokošolskim ustanovam še eno leto časa, da si uredijo vse potrebne dokumente za delovanje na Madžarskem. Prvotni zakon, ki ga je javnost spoznala najbolj kot Lex CEU, je namreč zahteval, da morajo imeti univerze – med njimi Srednjeevropska Univerza ali kot jo najbolj poznajo Soroseva univerza – vse dokumente urejene do 31. januarja 2018. Rok za vložitev vseh dokumentov se je po odličitvi parlamenta podaljšal do 31. januarja 2019.

Visokošolski zakon, ki so ga spomladi sprejeli po hitrem postopku, je pred tuje univerze – tudi pred Central European University – postavil dva nova pogoja. Prvič, tuja univerza lahko deluje na Madžarskem le na podlagi meddržavnega sporazuma, drugič, univerza mora imeti matično univerzo v državi ustanoviteljici. Srednjeevropska univerza bi težko zadostila prvemu pogoju, kajti šolstvo v ZDA deluje pod upravljanjem posameznih držav, zato se pogodbe podpisujejo z njimi in ne z ZDA. Madžarska vlada je – po mnenju opozicije tudi zaradi pritiska mednarodne javnosti in negativnega mnenja Beneške komisije – začela pogovore z državo New York, ki bodo verjetno rodili rezultate. S tem bo Soroseva univerza zadostila enemu od pogojev. Pogovori za »matični campus« v ZDA potrebujejo več časa.

Časa telko maš, kelko si ga vzemeš

Štefan Svetec v Šalovci živejo z ženaov pa s sinaum nejdaleč kraj od glavnoga križišča, pa itak je nej tak naletja najdti. Tau sem mislo, če se stavim pa mo neakoga pito, gde so Sveteci doma, gvušno

Štefan Svetec dostifart pridejo na prireditve v Porabje

ka me včasim v dobro smer napautijo. Te sem še tau brodo, ka Sveteci se samo pri nas najdejo v Porabji, v Šalovci na Goričkom, če se eden ali dva najdeta. Dapa nej tak bilau! Gda sem spitalo, ka gdé se držijo Sveteci, včasim so me tau pitali, ka steri, vej pa v Šalovci se skur vsakša drüga družina Svetec zové. Dja sem pa samo telko znau, ka v Števanovci majo rodbino pa večkrat so tam na pohodi »Po dolaj pa bregaj«. Nej je bilau tak enostavno, dapa s pomočtjauv mlajšoga Žido Vendela sem rejšo tau nalogo.

- Štefan, vas dostakrat vidim pri nas v Porabji pa večkrat v naši novinaj Porabje tö, če ovak nej, te tak, ka med publikov sedite.

»Dosta odimo, zato ka odimo na prireditve, na pohode pa rodbino tö mamó v Števanovci, od žene matere sestrična Terezija Nemeš je tam živela. Devetdesettri lejta stara je bila, gda je mrla, dapa zdaj še zato itak ranč tak odimo ta k njeni družini.«

- Vi doma na kmetiji delate cejli den pa itak, gda je pohod, vi ste vsigdar paulek. Nej bi bilau baukše počivati tašoga reda?

»Mi, strejši bola odimo na té pohode, mladi tak nej. Mena

je baukše, če cejli keden delam pa dem na pohod, kak če bi sejdo.«

- Vas ne bolijo noge?

»Dotejga mau nej, pa večkrat dem na dugše pohode tö, gda osemnajset kilomejtrov demo pa še več. Prva sem nej tak odo, bola samo tak sam, zdaj ka je v Búdinci te pohod, redno odim na pohode. Pa redno odim na vašo vrazžo nauč tö, zdaj na soboto (Pogovor je biu posnet pred vrazžo naučjo. op. pisca) se že pá zbiramo, ka pridemo.«

- Vi ste fejest aktivni, redno odite na pohode, na prireditve, vseedno če je tü ali pri nas, pa če trbej te še košare tö pletete, kak tau večkrat vidimo.

»Tau so taše stvari, ka mladi tau dosta ne delajo. Če kaj znamo, zaka bi nej pokazali mladim, kak se tau dela pa te leko, ka oni tö volau dobijo, ka do košare pleli.«

- Kak sem se v dvorišče pripelo, sem včasim vpamet vzejo, ka v štali krave mate, ka je že rejdko, kak pri nas tak pri vas.

»Vejš, ka ti povejm, eti doj po vesi vejn so štiri kuče pa na brgaj vejn dvej, gde še majo krave, tau je vse. Mi štiri krave, enga bika pa dvej telički mamó. Leko bi nosili mlejko, dapa zdaj ne nosimo, zato ka malo plačüvajo. Vejš, nas so tak začnili zafrkavati s cenov, ka še menje kak 26 centov so plačüvali za liter pa te tau so še dvakrat plačüvali, nej v ednoj vsoti. Pa te sem pravo ka iz moji trüdov norca nedo delali, enostavno prejk mi je prišlo, zato zdaj že samo telko mava, ka doma tapotrošiva.«

- Vi ste vsigdar doma na kmetiji delali?

»Nej sem skoz, zmejs sem odo delat, žena je pa v šauli delala, gde je küjala, zdaj je ona že v penziji, dja pa še mam par lejt.«

- Kelko hektarov zemle delate?

»Delamo mi dosta njiv, dvanaajset hektarof, mamó vse, kukrco, krompir, pšenico, tikvi, tak ka vse pauvamo, s tauga nika odamo, nika pa živina podjej.«

- Vi ste se tü naraudili, tau je vaš rojstni ram?

»Nej, dja sem se sé oženo, dapa ovak sem tö iz Šalovec. Kak si pa sé najšo, zato ka tü v Šalovci je dosta Svetecov?«

- Tak ka sem pito Žido Vendela, on me je napauto pa še tau mi je tapravo, ka aj se psa ne bojim, zato ka nika ne deje, samo tak vögleda, kak če bi vsakši den dva človeka pojo. Zdravje zato slüži, tak mislim, zato ka doma dosta delate pa še na pohode tö redno odite nej?

»Do zdaj še slüži, upajmo, ka tak ostane še par lejt, dja brezi dela bi težko vözdržo, dja vsigdar nika moram delati ali titi. Lani, gda je minus

štirinajset bilau, smo v gauštjo šli, zato ka ovak je tam v grabi vsigdar meko pa ovak tam ne moreš vöpridti. Gda smo se kreda dejvali, je edna medicinska sestra prišla pa pravla, kama deva, gda je tak mrzlo. Kak bi bilau mrz-

V štali majo eške sedem glav živine

lo, sem pravo, dokeč delaš, je dobro, samo se ne smejš staviti, tak ka brž sva djeliče goržožagala pa brž domau.«

- Kelko mlajšov mate?

»Enga sina v Radenci mava, on je oženjeni pa ma enga pojba, eden sin je doma, edna hči nam je pa mrla. Mejla je živčno mišično obolenje, tak ka so njej mišice zginjale.«

- Kak tau, ka ste vi sé prišli k ženi na tau gazdijo?

»Žené brat se je že kraj oženo, sama je bila s starišami, pa te tak sem dja sé prišo, pa smo delali še več na kmetiji kak dokeč.«

- Tak sem čüjo, ka vašá žena fejest dobre perece zna peči.

»Že njena mati je pekla, pa te tak ona tö začela, zato ka domanjo mlejko mamó pa s tauga se dosta baukši perrecke delajo kak s kiplenoga mlejka. Zato ka tam vse vözvzemejo, ka bi moglo biti, dodano je pa tašo, spoj pa v trajno mlejko, ka bi baukše bilau, če bi nej bilau notri.«

- Za pavra biti je nej leko.

»Tü nega, ka zdaj maš čas pa si fraj, zato ka skaus dje nikšo delo. Tü čas samo tak maš, če si ga vzemeš, ovak nej. Včasim naja pravijo, ka nas vidijo, ka odiva na Vogrsko na prireditve, kak tau,

ka müva vsigdar čas mava. Tašoga reda pravim njim, ka časa telko maš, kelko si ga vzemeš, če si ga ne vzemeš, te ga nemaš. Žena je tö fejest aktivna, piše kakšne skeče za dan žena pa večkrat nastopata z bratovo ženo. Najbola pa spejvat odi v cerkveni zbor, v upokojenski zbor, v Petrovce v cerkveni zbor, pa na Koreniki, kak majo Medgeneracijski center, tam so tö niši zbor ustanovili, tak ka v štiri zboraj spejva.«

- Gda ste malo fraj, odite kaj gobe brat, zato ka zdaj fejest rastejo?

»Tau je, ka dja gobe zaman iščem, dja je ne najdem za vraga nej. Prvo tau, ka očale nosim, drugo pa tau, ka nej mam oči za gobe. Tisti sin, ka je v Radenci, tisti je najde, te pa, ka je tü doma, je taši kak dja, od mene erbo, ka ne vidi gob. Žena, ona bi še najšla, samo operirano koleno ma pa ne more dosta odti po goščaj, tak pa te bola mesau djejmó.«

Karči Holec

Prejk Müre sem prihajo ... - 8.

»Vsikši aj guči madžarski!«

Avstrijski cesar *Leopold II.* (1790-92) je biu bole liberalen kak njegov brat *Jožef II.*, zatok je leta 1790 zna- uvič vküppauzvo vogrski stanovski djilejš (rendi or- szággyűlés). Tak je nauvo mauč dobila ideja o samoj svojoj svetošufanskoj Vogr- ski, štera bi bila dosta bole madžarska kak nemška. Pre- bñdilo se je narodno čutenje, vogrska rejč je vsikdar bole naprej prišla. Že za časa toga cesara so madžarski gezik nutvpelali na gimnazije pa visike šaule na Vogrskom, na Rovačkom pa kak mogauč- nost.

Glavni pri prebñdjavanji so bili varašanci, šteri so za svo- je küpñvanje-odavanje steli dojrñšiti vse fevdalne grajn- ce. Steli so eden sami gezik v cejlom rosagi od šaul do kancelajov, fundament pa so iskali v eričnoj madžarskoj zgodovini. Plemiči (neme- sek) so oprvin nej gorprišli, ka dajajo mauč varašancom, če pomagajo pri vpelavanji vogrskoga gezika - uni so steli samo neodvisno (függet- len) Vogrsko.

Gezike ino šege drñgi menjši narodov na Vogrskom - med njimi slovenskoga - so začnili nazajtžiti. Madžari so guča- li: »Kak samo eden krau pa eden Baug geste, tak more biti samo eden rosag, eden narod pa eden gezik od Karpatov do Jadrana«. Na- rodnosti, štere je »vogrska domovina ránila na svoji prsaj«, aj prejkvzemejo madžarski gezik pa šege. Tak se je med menjšimi narodi rodila čemernost pa prautistavl- nje vogrskomi nacionalizmi. Pod Leopoldom II. so protes- tanti nazajdobili ništerne svoje pravice, štere so jim vkrajzeli Jožef II. ino cesari pred njim: leko so zidali tör-

me pri svoji cerkvaj, štere so leko dobile dveri na poštijaj. Leko so nücali zvonauve, meli svoje cintore ino operali šaule. Gratala je nauva evan- geličanska ob- čina v Bodonci, štrta med Mürov ino Rabov.

Cesar *Franc I.* je že leta 1792 na- prejspiso madžarski gezik kak učni predmet (tantárgy) v vsej šaulaj na Vogrskom, na Rovačkom pa kak m o g a u č n o s t - tak se je zava- lo madžarskim velikašom, šteri so ma pomagali v bojni prauti

Francuski. Od leta 1805 so leko té svojoma krali pisma pošilali zvün latinskoga že v madžarskom geziki tö. Med 1790 ino 1848 so v ka-

škoma cesari, šteri je zatok vküppauzvo vogrsko-rovač- ki djilejš. Tam se je Madža- rom eške itak nej prišikalo nutvpelati vogrsko rejč kak

Evangeličanska cerkev v Bodonci gnes - leta 1792 so bogoslñžja začnili držati v ednom škednji

učni gezik (a tanítás nyelve) za vse šaule.

Gda so francuskoga impera- tora dojspotrli, se je v habs- burškoj monarhiji začno

Stanovski zbor so krali do leta 1848 vküppazovali v Požonji (Bratislavi)

toličanjski šaulaj Slovenske krajine eške itak nücali kni- ge *Mikloša Küzmiča*: kate- kizme, pripovejsti iz Svetoga pisma ino abecednike. V protesantski šaulaj pa je eške tö nej biu sigurno naprejspi- sani madžarski gezik, nücali so ga samo kak pomauč pri včenjej latinskoga.

Leta 1811 je Napoleon dosta zemlé vkrajzveu habsbur-

absolutizem. Minister *Met- ternich* je biu spoj prauti li- beralnim ino narodnim mis- lim. Tau so bili cajti najveške moči policije, kancelaji so bili centralni, Cerkev je naza- jdobila mauč.

Leta 1820 so prekmurske evangeličanske šaule dobile svojoga prvoga pisatela, šteri je nej biu dñhovnik. Pñcon- ski škonik *Števan Lñlik* je vö-

dau svoj »Növi abeczedár«, šteroga so nücali do leta 1867. Ne smejmo pa pozabiti dvej važni knjig dñšnoga pa- stéra v zalskom Kövágóörsi *Mihala Barle*: edne so mo- litvene knige za šaulsko mla- dino, drñge pa nauve pesma- rice. Papéri pripovejajo, ka je Barla vküppostavo edno slovnico (nyelvtankönyv) za naš prekmursko-porabski gezik, de so pa go nikdar nej nadrukneli.

Slovenci med Mürov ino Ra- bov smo sebé vsigdar zvali »Slovénje«, svoj gezik pa »slo- venski«, zatok so naši pisci tö radi pisali, ka so knige »spra- vili v čistom slovenskom geziki«. Tau pa je tistoga ipa eške nej znamenñvalo, ka se škejo zbližavati s Slovenca- mi na drñgoj bregej Müre, pisateli so se čñtili »dobre vogrske državljane (állam- polgár)«.

Po leti 1830 so madžarski velikaške dosegnili, ka se je na birovijaj gučalo vogrski, matične knige pa so se pe- lale v tom geziki tam, gde so držali madžarske predge. Na Vogrskom so začnili trucati uradnike, aj se navčijo madžarski, vsi napisi so mogli biti madžarski, naprej so spisali madžarske fiškališe pa varašaj, gde so živele drñge narodnosti. Dñhovne vaje pa vöronavuk so mogli biti v madžarskom geziki. Zberali so peneze za škonike, šteri so krepšali madžarsko čutenje. Naprej so spisali vküpposta- vlanje knjig za včenjë madžarskoga gezika.

V tisti lejtaj piše okrajni gla- var (főszolgabíró) *Sándor Augusztics* iz Murske So- bote, ka v njegovj krajini 9 škonikov vči 547 šaularov. Vsi vučiteli vejo vogrski pa prejkjavajo té gezik. Najbau-

kši je prej *János Lñlik*, šteri je svoji 130 šaularov tak dob- ro navčo madžarski, ka jim v tom geziki že drñgo vse kaj tö vči. Za Monošter pa piše glavlar *Antal Lipics*, ka v dvej šaulaj od sédmi nika ne včijo vogrski, v drñgi péti pa samo malo pisati ino štetu.

Leta 1839 so madžarski veli- kaši dosegnili, ka so po faraj leko slñžili samo takši dñ- hovniki, šteri gučijo vogrski. Naprej so steli spisati, aj se vsi v rovački kancelajaj v de- seti lejtaj navčijo madžarski gezik, depa tau je krau *Fer- dinand V.* nej podpisu. Leta 1844 so Madžari terdjali svoj gezik po vsej kancelajaj pa šaulaj na Vogrskom ino Rovačkom. Od 1853 bi prej več nej smo nindrik nej eden fiš- kališ ali dñhovnik biti brezi znanja madžarskoga gezika. Leta 1847 je krau v vogrskoj rejči opro djilejš v Požonji, gde je madžarski idejni prejdjen *Lajos Kossuth* sto eden sami politični vogrski narod od Karpatov do Jadrana. Njeg- va stranka je nej dopñščala kakše koli avtonomije nej madžarskim narodnostim, med njimi Slovencom, svoj gezik aj prej nücajo doma. Donk je pa na kisnejšom dji- lejši Kossuth malo popüsto: če je gde madžarski gezik za lñstvo čistak tihinski, aj eške malo časa njajo, prva kak ga nutvpelajo.

Tau so bili že revolucionarni cajti, cejla Evropa je vrejla. Prva kak bi pa poglednili, ka so Slovenci med Mürov ino Rabov delali po peštarskoj rabuki marciuša 1848, spoz- najmo dñhovnika ino pisa- tela *Jožefa Košiča*, šteri je o Slovencaj dosta kaj napiso, počiva pa na gorenjesinčar- skom cintori.

-dm-

MILAN VINCETIČ (1957-2017)

»Nindrik indrik zdaj živej,
tan, ge spijo štrki,
šteri nosijo za vejs
deco ali smrti.

Na konci se ponavlja rejč,
štera se ne čuje,
štera odpisti kak grej
in od znoutraj klüvle.«

Avtorja teh verzov, slovenskega pesnika in pisatelja Milana Vincetiča, ni več med nami. Ni mu bilo dano, da bi 11. oktobra v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobotna prisostvoval predstavitvi mape svojih izbranih pesmi Kalejdoskop, s katero smo prijatelji želeli počastiti njegov 60. rojstni dan. Tudi svojega romana Luna na mesecu, ki ga bodo bralci v Porabju preleli decembra kot knjižni dar, ne bo mogel prelistati. Sila minevanja je odločila drugače in 2. oktobra končala njegovo zemeljsko življenje. »Nindrik indrik zdaj živej«, na način in v razsežnosti, ki nam nista poznana. A kakor vemo, da se neizprosni sili minevanja ni mogoče upreti, tako tudi verjamemo, da obstajajo prostori, v katerih se bomo še dotikali Milanove večnosti. Za nas, ki smo bili z njim tesneje povezani in smo z njim prijateljevali, je ta prostor spomin, kjer so shranjeni naši skupaj preživeti dnevi, in s tem čutečim delom naše duše bomo z Milanom še naprej.

Ostaja pa še en prostor, v katerem se bomo poslej lahko družili z Milanom Vincetičem ne samo tisti, ki smo z njim delili skupne dni, ampak vsi Slovenci. To je prostor umetniške besede, v katero je lovil šepet lepega in vtiskoval svoja življenjska občutja ter spoznanja. To je prostor, v katerem se »ponavlja rejč, štera se ne čuje«: njegovega rahlo privzdignjenega, zanosnega glasu, ko je na literarnih večerih recitiral svoje pesmi in bral odlomke iz svojih pripovedi, ne bomo

mogli več slišati, še zmeraj pa bomo lahko prebirali njegove pesmi in pripovedi, ki jih je ustvarjal polna štiri desetletja. Od leta 1977, ko je v glasilu Oči in srce objavil prve pesmi, do letošnjega 2017. leta, ko je še dočkal zadnjo objavo svoje pripovedi v septembrski številki revije Sodobnost, se je v slovensko književnost zapisal kot pripovednik in pesnik prepoznavnega sloga in globokih sporočil. Če se sprašujemo o nasprotjih sveta, o poveličujoči in hkrati uničujoči sili ljubezni, o človekovi minljivosti, o času, ki odmerja naše zemeljske dni in jih pretaka v brezčasnost, potem lahko vzamemo v roke tudi katero od štirinajstih samostojnih pesniških zbirk Milana Vincetiča. Če se sprašujemo o razlogih, ki ljudi potiskajo k življenjskim robovom, lahko prisluhnemo tudi Milanovim pripovednim likom, nenavadnežem in posebnežem, ki jih je ustvaril v svojih treh romanih in osmih samostojnih zbirkah kratke proze.

Med temi proznimi knjigami pripada posebno mesto tistim trem, ki jih je pripravil za porabske bralce in so izšle v knjižni zbirki Med Rabo in Muro v knjižni slovenščini in porabščini: Parnik v ajdi/Šift v idini, Pobeglo morje/Vujšlo mordje ter Lebdeča prikazen/Lebdečja prilika. S temi knjigami je gradil duhovni most med slovensko književnostjo in Porabjem. Poleg tega je Milan Vincetič več kot dve desetletji vztrajno in predano pisal kratke zgodbe za časopis Porabje in Slovenski ter pozneje

Porabski koledar. Tudi te zgodbe so se prikupile bralcem, saj so bile zasnovane pregledno in izpeljane ravno dovolj zagonetno, da so pritegnile polno zanimanje. Privlačen in prepričljiv je bil njegov pogled na pripovedni svet skozi otroške

Milanov literarni nastop na prireditvi
Domača beseda/Domanja rejč v Monoštru 30.
novembra 2011

oči, ta pogled mu je omogočal, da je izrazil čudenje nad življenjem in se nevsiljivo, z blagim humorjem in kančkom ironije, posmešnil svetu odraslih. Nasmeh in toplina, s katerima je pisal te zgodbe, bosta ostala v spominu in srcih porabskih bralcev.

Milan Vincetič je bil ustvarjalec širokega zamaha. Kot publicist in kolumnist je duhovito in pronicljivo komentiral slovenski, še zlasti pomurski vsakdan in mu nastavljal kritično ogledalo. Bil je literarni kritik, sistematično je spremljal in ocenjeval delo svojih pesniških kolegov. Tudi njegove literarne kritike in spremne besede, ki jih je napisal preko 400, razodevajo njegov dobrohotni značaj: ni kazal s prstom na spodrsnjaje, raje je v ocenjevanih delih izpostavil najboljše, tisto, kar jih je odlikovalo. Znal je deliti svoje široko znanje in bogate literarne izkušnje. Kot urednik v

reviji Separatio in Sodobnost, na Pomurski založbi, v založbi Litera in založbi Franc-Franc je pomagal mnogim avtorjem, da so bile njihove besedne stvaritve v knjigah še boljše kot v tipkopisih. Kot sodelavec revije Mentor in Javnega sklada za kulturne dejavnosti je bil odprt svetovalec mladim, ki so iskali lasten literarni izraz. Bil je tudi dejaven član Društva slovenskih pisateljev, Društva slovenskih literarnih kritikov in velikokrat se je pridružil svojim kolegom slavistom v Slavističnem društvu Prekmurja, Prlekije in Porabja. Tudi med Porabskimi Slovenci je Milan Vincetič pustil opazno sled: s svojimi že omenjenimi pripovedmi, z literarnimi nastopi, predavanji in tudi s svojo toplo človeško besedo je bil graditelj mostov med Porabjem in Slovenijo. Porabskim Slovincem je približal slovensko besedo, Slovincem v domovini pa je v številnih zapisih približeval ta del slovenskega zamejstva.

A najbolj od vsega je bil Milan Vincetič pesnik. Za poezijo, z njo in skozi njo je živel. Slovenski kulturni prostor je prepoznal njegovo pesniško moč in z nekaj nagradami tudi priznal izvornost poti, ki jo je izhodil v sodobni slovenski poeziji. In s prevodi stopil preko slovenskih meja, v misli in srca ljudi drugih jezikov in kultur. Milan Vincetič je ustvaril svojstvene pesniške svetove, gradil jih je iz urejene oblike in pomensko večplastne vsebine, ki jo je prepojil z globokimi življenjskimi spoznanji. Morda nas njegova spoznanja, npr. to, da so življenjska nasprotja ne samo boleči, ampak nujni del našega bivanja, da smo lahko edino z njimi to, kar smo – morda nas takšna njegova spoznanja ne bodo pomirila, zagotovo pa nas bo očaral način, kako jih je izpovedal. Kajti Milan Vincetič je

znal z besedami: z nepotešljivo radovednostjo, lastno otroški in pesniški duši, je iskal v svet in v jezik. Luščil je besede iz različnih plasti slovenskega jezika, tudi iz svoje materinščine – goriškega narečja. Znal je poiskati stare, že skoraj pozabljene besede in jih v svojih pesmih priklicati v novo življenje. Znal je izumiti nove besede in jih vtakati v svoje verze tako, da so se zdele povsem domače in razumljive. Vse besede pa je skrbno brusil in loščil, dokler niso zazvene in zasijale tako, da so mogle pričati o lepem, ki je bilo poglavito vodilo njegove literarnega ustvarjanja. Z globoko pesniško izpovedjo in lepoto, ki ju je vtakal v svojo poezijo, je majhna sobica v hiši številka 39 A v majhni goriški vasi Stanjevci postala ena od velikih zlatarn slovenske umetniške besede. Malokdo v njegovi vasi se je tega zavedal, kajti Milan Vincetič je bil skromen, ni se hvalisal s svojimi literarnimi dosežki, tudi ne z literarnimi nagradami, ki jih je prejel, v pogovore z domačini se je raje vključeval z iskričami mislimi in šalami, omizja in družčine je poživiljal z zgodbami in domislicami. A prav on je z močjo svoje umetniške besede Stanjevce vrisal v slovenski literarni zemljevid, zaradi njega se ime kraja v slovenskem kulturnem prostoru izgovarja priznavajoče in spoštljivo.

Njegova iskrična in blagohotna narava, človeška toplina in dobronamernost Milana Vincetiča vežejo v ogrlico spominov, ki jo bo čas lahko natrgal šele tedaj, ko bomo v brezčasje odhajali tisti, ki jim je dal del sebe. Nima pa ta čas moči nad tem, kar je Milan ustvaril. Kajti iz podob sveta, ki ga je moral prezgodaj zapustiti, iz tresljev svoje duše, ki je odpotovala v drugo svetovje, je ustvaril čarobne svetove, ki bodo ostali.

Franci Just

PETEK, 27.10.2017, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Sprehod po Kanazavi, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip: Večnost v minljivosti, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Puja Pepa: Katkina velika prijateljca, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Med valovi, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Denar, francosko-švicarski film, 0.40 Profil, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Info-kanal

PETEK, 27.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Invazivne živali, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 8.55 Bleščica, oddaja o modi, 9.40 Priljubljeno tišini: V kraljestvu zvoka, izobraževalna oddaja, 10.20 Hišica v preriji (V.): Rokodelec, ameriška nadaljevanka, 11.05 Dobro jutro, 13.25 Dober dan, 14.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.05 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.40 Migaj raje z nami, oddaja za razgibano življenje, 16.10 Mostovi - Hidak: Könyv születik Alsóéndván - Rojstvo knjige v Dolnji Lendavi, igrani TV film, 17.00 Hišica v preriji (V.): Slepe miši, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 19.05 Male sive celice, 20.05 The Sapphires, avstralski film, 21.45 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 23.15 Polnočni klub: Kam so šli vsi hiti? 0.35 Popšop, 1.15 Glasbeni spoti, 2.25 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

SOBOTA, 28.10.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.45 Kitajska iz zraka: Prihodnost je tu, ameriško-kitajska dokumentarna serija, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.15 Ambienti, 15.05 Skrivnosti kraterja dinozavrov, britanska dok. oddaja, 16.00 Rak - sprevržena različica našega normalnega jaza, izobraževalno-dokumentarni film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Dnevi evropske kulturne dediščine: Voda - od mita do arhitekture, 17.50 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Sladko življenje z Rachel Allen: Čokoladno razkošje, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Bučke, satirično informativna oddaja, 21.40 Skrivnost jezera, koprodukcijska nadaljevanka, 22.40 Poročila, Šport, Vreme, 23.15 Zimsko spanje, koprodukcijski film, 2.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 3.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 3.55 Info-kanal

SOBOTA, 28.10.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 8.55 Dober dan, 9.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 11.10 Hišica v preriji (V.): Slepe miši, ameriška nadaljevanka, 12.10 Med valovi, 12.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 14.10 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 15.30 Sladkanje z Rachel Allen: Nekoliko drugačne rojstnodnevne torte, 15.50 Čarokuhinja pri atu: Kitajska kuhinja, 16.25 Avtomobilnost, 17.00 Hišica v preriji (V.): Zapleši z mano, ameriška nadaljevanka, 18.20 Večer v Palladiumu (II.), 19.15 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.30 Osvežilna fronta: Umetnost ulice, oddaja za mladostnike, 20.05 Lars ima punco, kanadsko-ameriški film, 21.55 Zvezdana, 22.40 Popšop, 23.20 Če je to vse, koncert Tinkare Kovač iz Kina Šiška, 1.20 Bleščica, oddaja o modi, 1.55 Glasbeni spoti, 2.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 3.15 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 4.10 Zabavni kanal, 5.05 Glasbeni spoti

NEDELJA, 29.10.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijateljci: Noč čarovnic, risanka, 10.10 Džamila in Aladin, angleška otroška nanizanka, 10.40 Bobri: Voz, kratki animirani film, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Brat Perry, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.50 McLintock, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Zmajči zmaj: Reševanje Strojčija, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Modna hiša Velvet (III.): Dan in noč, španska nadaljevanka, 21.30 Zgoraj brez: Prof. dr. Adam Summers, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Tek

je svoboda, belgijsko-švicarski dok. film, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

NEDELJA, 29.10.2017, II. spored TVS

6.20 Duhovni utrip: Večnost v minljivosti, 6.35 Glasbena matineja, 7.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.00 Dnevi evropske kulturne dediščine: Voda - od mita do arhitekture, 8.25 Hišica v preriji (V.): Zapleši z mano, ameriška nadaljevanka, 9.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 11.00 Žogarija, 11.30 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 12.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 14.10 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 14.50 Čez planke: Spodnja Saška, 16.00 Zvezdana, 16.50 Ambienti, 17.45 Hišica v preriji (V.): Glasovi otrok, ameriška nadaljevanka, 18.45 New neighbours - Novi sosede: Slovenija, dokumentarna oddaja, 19.10 Z glasbo in s plesom, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Zaključna prireditev 52. Festivala Borštnikovega srečanja, 21.25 Pogovor s Sašo Pavček, dobitnico Borštnikovega prstana, 21.40 Bužec on, bušca jaz, TV-priredba predstave Primorskega poletnega festivala, 22.55 Skrivnost, britanska nadaljevanka, 23.50 Bučke, satirično informativna oddaja, 0.20 Vikend paket, 1.40 Glasbeni spoti, 2.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 4.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 5.15 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 30.10.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Sladko življenje z Rachel Allen: Čokoladno razkošje, 10.40 10 domačih, 11.20 Vem!, kviz, 12.05 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Sveto in svet: 500 let reformacije, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircologi: O živem televizorju, slastnih štrukljih in paintballu, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.30 Profil: Mihaela Jagodic, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Kaj nas hrani?, oddaja za mladostnike, 17.55 Novice, 18.00 Govoreči Tom in prijateljci: Noč čarovnic, risanka, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Trije tjunji, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Državna proslava ob dnevu reformacije ob 500. obletnici začetka reformacijskega gibanja, 21.00 Lutrov zločin - kako je Rim hotel zatreti reformacijo, avstrijsko-nemška dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Umetni raj: Prenovljena Slovenska kinoteka, 23.35 30. Festival Radovljica 2012: SAM, klarinetist Mate Bekavac, 1.10 Profil: Mihaela Jagodic, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Info-kanal

PONEDELJEK, 30.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 10.15 Hišica v preriji (V.): Glasovi otrok, ameriška nadaljevanka, 11.15 Halo TV, 12.05 Dobro jutro, 14.40 Polnočni klub: Kako napisati »hit«? 16.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.05 Hišica v preriji (V.): Pošast iz Kezijinega jezera, ameriška nadaljevanka, 18.05 Primož Trubar: Ogenj, slovenska nadaljevanka, 19.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Čez planke: Po poteh Luthra, 20.55 Golufija (II.), danska nadaljevanka, 22.00 Časnik, hrvaška nadaljevanka, 23.10 Kaj počnemo v mraku, novozelandsko-ameriški film, 0.40 Nočemo belega kruha, dokumentarni film, 1.40 Glasbeni spoti, 2.50 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

TOREK, 31.10.2017, I. spored TVS

5.45 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 9.10 Državna proslava ob dnevu reformacije ob 500. obletnici začetka reformacijskega gibanja, 10.05 Pot, dokumentarni sprehod po Trubarjevih krajih, 11.05 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Brat Perry, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Princ na belem konju, družinski film, 15.15 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 16.00 Dan reformacije, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Močne korenine, navdih za prihodnost, dokumentarna oddaja, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Zdrava juha, 18.05 Poldi: Dan, ko je svet izgubil barve, risanka, 18.10 Niko: Pospravi!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Katarina Luter, nemški film, 22.00 Protestantizem, dokumentarni film, 22.55 Poročila, Šport, Vreme, 23.20 Spomini: Božidar Gorjan - Bogo, dokumentarna oddaja, 2.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.25 Dnevnik, 2.55 Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 3.20 Info-kanal

TOREK, 31.10.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 9.55 Žogarija, 10.35 Hišica v preriji (V.): Pošast iz Kezijinega jezera, ameriška nadaljevanka, 11.25 Zaključna prireditev 52. Festivala Borštnikovega srečanja, 12.45 Sladkanje z Rachel Allen: Nekoliko drugačne

rojstnodnevne torte, 13.25 Village Folk - Ljudje podeželja: Mariova planina, dokumentarna serija, 13.50 Zgodovina arhitekture: Klasicizem in historizem, dokumentarna serija, 14.35 Letni koncert ob 60-letnici, 16.15 New neighbours - Novi sosede: Ljubo doma, dokumentarna oddaja, 2017, 16.45 Čarokuhinja pri atu: Češka kuhinja, 17.05 Hišica v preriji (V.): Požigalec, ameriška nadaljevanka, 18.05 Primož Trubar: Nigirdom, slovenska nadaljevanka, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Človek ali robot, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Slovenska zemlja v pesmi in besedi (Ljudski pevci in godci), 21.50 Fanny, ameriški film, 0.15 Večer v Palladiumu (II.), 1.10 Glasbeni spoti, 2.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 01.11.2017, I. spored TVS

6.10 Dnevnikov izbor, 7.00 Dobro jutro, 9.15 Močne korenine, navdih za prihodnost, dokumentarna oddaja, 9.55 Wolfgang A. Mozart: Rekviev v d-molu, K. 626 (Solisti, Simfonični orkester RTV Slovenija in Loris Voltolini), 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Umetni raj: Prenovljena Slovenska kinoteka, 12.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Sprehod po vrtovih, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Zgoraj brez: Prof. dr. Adam Summers, 14.35 Duhovni utrip: Večnost v minljivosti, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Tipično slovensko: kozolci, dokumentarni film, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Druga violina, 18.05 Dinotačke: Kar je vedelo vse, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Polina, francoski film, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Sveto in svet: Trpljenje, 23.15 Tipično slovensko: kozolci, dokumentarni film, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.30 Dnevnik, 1.00 Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.25 Info-kanal

SREDA, 01.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 10.10 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 11.00 Hišica v preriji (V.): Požigalec, ameriška nadaljevanka, 12.00 Duhec, mladinski celovečerni film, 14.05 Planet Zemlja, koprodukcijski dokumentarni film, 15.40 Vikend paket, 17.05 Hišica v preriji (V.): Prav posebna hiša, ameriška nadaljevanka, 18.05 Primož Trubar: Moji ljubi Slovenci, slovenska nadaljevanka, 19.05 Pogled na ... Prešernov spomenik v Ljubljani, dokumentarna oddaja, 19.25 Nagelj, japonska nadaljevanka, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Izgubljeni raj, Arvo Pärt, estonsko-nemški koprodukcijski film, 21.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 22.00 Bleščica, oddaja o modi, 22.35 Llewyn Davis, koprodukcijski film, 0.20 Če je to vse, koncert Tinkare Kovač iz Kina Šiška, 2.20 Glasbeni spoti, 3.25 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 02.11.2017, I. spored TVS

6.05 Dnevnikov izbor, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Tipično slovensko: kozolci, dokumentarni film, 12.25 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Protestantizem, dokumentarni film, 14.25 Slovenci v Italiji, 15.00 Brez meja - Hatartalan, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja: Fakulteta za tehnologijo polimerov, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost: Živeti z azbestom, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek, 18.05 Zu: Zu in cirkuška predstava, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Češko stoletje: 1989 - Še zadnjič hura, češka nadaljevanka, 1.05 Ugriznimo znanost: Živeti z azbestom, oddaja o znanosti, 1.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.55 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 2.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.10 Info-kanal

ČETRTEK, 02.11.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški počitniški program: Op! 10.30 Hišica v preriji (V.): Prav posebna hiša, ameriška nadaljevanka, 11.35 Med valovi, 12.15 Dobro jutro, 15.30 Alpe-Donava-Jadran, 16.15 Dnevi evropske kulturne dediščine: Voda - od mita do arhitekture, 17.05 Hišica v preriji (V.): Naj me ima kdo rad, ameriška nadaljevanka, 18.05 Primož Trubar: Heretik, slovenska nadaljevanka, 19.05 Pogled na ... Ljubljansko stolnico, dokumentarna oddaja, 19.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 20.00 Srce sveta: Koloradski narodni parki: Voda, ameriška dokumentarna serija, 20.55 Ambienti, 21.35 Greenberg, ameriški film, 23.25 Slovenska jazz scena, 0.15 Glasbeni spoti, 1.25 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

VABILO - MEGHÍVÓ

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének

Zveza Slovencev na Madžarskem

Magyarországi Szlovének

Vas vljudno vabi

Szövetségé tisztelettel meghívja

na zborovski koncert z naslovom

Önt

JESENSKI POZDRAV,

ŐSZI ÜDVÖZLET

ki bo v soboto, 28. oktobra 2017,

című kórustalálkozóra, melyre

ob 15. uri v kulturnem domu

2017. október 28.-án 15. órakor

na Gornjem Seniku.

kerül sor a felsőszölnöki kultúrházban.

Na koncertu sodelujejo:

A koncerten közreműködik:

moški in ženski pevski zbor

Šentvid pri Stični férfi és

Vidovo iz Šentvida pri Stični

női kara

MePZ Avgust Pavel ZSM

MSZSZ felsőszölnöki

Pável Ágoston Vegyeskara

Tekmovanje v namiznem tenisu

Na civilno pobudo so v Števanovcih 14. oktobra priredili I. pokal v namiznem tenisu, ki ga je podprla tudi slovenska samouprava vasi. Pokal se je odvijal v prostorih Dvojezične osnovne šole Števanovci. Eden od organizatorjev Gábor Holec je povedal, da se bodo tekmovanja nadaljevala in nudila mladim zaposlitev za dolge zimske večere.

Končni rezultat pokala: na prvem mestu je končal László Soós, na drugem Norbert Dončec, tretji je bil István Svetec, četrti pa István Lovenjak.

LRH

porabje.hu

Romanje v Slovenijo

Ob stoti obletnici fatimskih prikazovanj se je kakih petdeset romarjev iz Monoštra in Slovenske vesi napotilo v Slovenijo. Romanje je organizirala slovenska manjšinska samouprava s pomočjo slovenske zagovornice v madžarskem parlamentu Erike Köleš Kiss. V cerkvi Kraljice miru na Kureščku je sveto mašo daroval gospod Franc Režonja, škofov vikar za narodnosti škofije Murska Sobota. Romarji so si tekom dneva ogledali cistercijanski samostan v Stični, ki je bil ustanovljen leta 1135, in obiskali cerkev Marijinega vnebovzetja na Bledu.

LRH

Nega duše

Negujmo svoje duševno zdravje, tako bo bolj zdravo tudi naše telo. To je bilo sporočilo predavanja dr. Beáte Sziklai, ki se je odzvala vabilu kluba Harmónia in Zavodu za razvoj zdravja iz Monoštra. Z obiskovalci se je pogovarjala o psihosomatskih obolenjih, o njihovih vzrokih ter preventivi.

LRH

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUBB